

Дом ученика средњих школа "Бранково коло" Нови Сад
Број: 163/1/17-01/13
Дана 24.03.2017. године
НОВИ САД

На основу члана 36. и члана 51. став 1. тач. 1) Закона о ученичком стандарду („Службени гласник РС“, бр. 18/2010 и 55/2013), а у складу са Правилником о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установи образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр. 22/2016) и чланом 32. став 1. тач. 10) Статута Дома ученика средњих школа „Бранково коло“ Нови Сад, број 113/1/11-01/10 од 28.03.2011. године, Управни одбор Дома ученика средњих школа „Бранково коло“ Нови Сад на седници одржаној дана 24.03.2017. године, донео је

**ПРАВИЛНИК
О ЗАБРАНИ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА
У ДОМУ УЧЕНИКА СРЕДЊИХ ШКОЛА „БРАНКОВО КОЛО“ НОВИ САД**

I УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет правилника

Члан 1.

Овим правилником прописују се ближи критеријуми за препознавање облика дискриминације у Дому ученика средњих школа „Бранково коло“ Нови Сад, са седиштем у Новом Саду (у даљем тексту: Дом) од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица.

Под трећим лицем, у смислу овог правилника подразумева се лице које на посредан или непосредан начин учествује или утиче на процес рада у Дому, а није члан колектива (члан управног одбора, просветни инспектор, просветни саветник и др.).

Термини употребљени у овом правилнику који су изражени у мушким граматичком роду, подразумевају и женски род лица.

Дискриминација и дискриминаторско поступање у Дому

Члан 2.

Дискриминација и дискриминаторско поступање у Дому (у даљем тексту: дискриминација) у смислу овог правилника, је свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статусу мигранта, односно расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким

убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеноштима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима (у даљем тексту: лична својства) у установи којом се неоправдано прави разлика или даје првенство, а нарочито она којом се:

- 1) ограничава или ускраћује право на смештај, исхрану и васпитни рад;
- 2) отежава или онемогућава упис ученика или групе ученика у Дом, услед њиховог личног својства;
- 3) искључује ученик или група ученика из Дома услед њиховог личног својства;
- 4) отежава или ускраћује могућност праћења и учешћа у васпитно –образовним и слободним активностима које Дом организује, услед личног својства ученика или групе ученика;
- 5) деца, односно ученици, запослени или трећа лица разврставају по њиховом личном својству,
- 6) ускраћују или не предузимају мере подршке које су законом прописане, а по основу личног својства,
- 7) на други начин неоправдано прави разлика или неједнако поступа са ученицима или другим лицима која учествују у образовном и васпитном процесу.

Посебне мере које се не сматрају дискриминацијом

Члан 3.

Дискриминацијом се не сматрају посебне мере уведене ради постизања пуне равноправности, заштите и напредовања ученика, односно група ученика која се налазе у неравноправном положају у васпитно-образовном процесу.

Право на заштиту од дискриминације

Члан 4.

Сваки учесник у систему образовања и васпитања има право да буде заштићен од свих облика дискриминације, у складу са законом и овим правилником.

II ОБЛИЦИ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И ЊИХОВА МАНИФЕСТАЦИЈА

Непосредна дискриминација

Члан 5.

Непосредна дискриминација постоји ако се ученик или група ученика због његовог односно њиховог личног својства у истој или сличној ситуацији у васпитно-образовном процесу или у ситуацијама које су непосредно или посредно повезане са процесом образовања и васпитања било којим актом, радњом или пропуштањем, стављају или би могли бити стављени у неповољан положај, нарочито ако се:

- 1) врши дискриминација ученика од стране запослених у Дому у васпитно-образовном процесу ,
- 2) врши дискриминација запослених и ученика од стране трећих лица у вези са процесом образовања и васпитања,
- 3) спроводи дискриминација према родитељима, односно старатељима ученика од стране запослених и трећих лица када се она односи на процес образовања и васпитања,
- 4) на друге начине непосредно врши дискриминација.

Посредна дискриминација

Члан 6.

Посредна дискриминација постоји ако се ученик или група ученика, у васпитно-образовном процесу или у вези са процесом образовања и васпитања, због његовог односно њиховог личног својства, ставља у неповољнији положај актом, радњом или пропуштањем које је првидно засновано на начелу једнакости и забране дискриминације, осим ако је то оправдано законитим циљем, а средства за постизање тог циља су примерена и нужна.

Повреда начела једнаких права и обавеза

Члан 7.

Повреда начела једнаких права и обавеза постоји ако се ученику или групи ученика, у васпитно-образовном процесу, због његовог, односно њиховог личног својства неоправдано ускраћују права и слободе или намећу обавезе које се у истој или сличној ситуацији не ускраћују или не намећу другом ученику или групи ученика, ако су циљ или последица предузетих мера неоправдани и ако не постоји сразмера између предузетих мера и циља који се тим мерама остварује.

Забрана позивања на одговорност

Члан 8.

Дискриминација постоји ако се у васпитно-образовном процесу, односно у вези са процесом образовања и васпитања према ученику, или групи ученика неоправдано поступа лошије него што се поступа или би се поступало према другима, искључиво или углавном због тога што су тражили, односно намеравају да траже заштиту од дискриминације или због тога што су понудили или намеравају да понуде доказе о дискриминаторском поступању, а нарочито када се услед тога:

- 1) ученици не вреднују за њихов рад по истим критеријумима као остали ученици,
- 2) ученици, родитељ, односно старатељ, запослени и трећа лица претње и уцене,
- 3) ученици, родитељ, односно старатељ, запослени и трећа лица стављају у неповољан положај у васпитно-образовном процесу,
- 4) ученици, родитељ, односно старатељ, запослени и трећа лица јавно излажу понижењу и подсмеху, а њихове примедбе и захтеви игноришу.

Дискриминацијом из става 1. овог члана не сматрају се поступци и мере које се предузимају према ученицима којима је потребна посебна подршка.

Удруживање ради вршења дискриминације

Члан 9.

Удруживање ради вршења дискриминације постоји ако се у Дому или у процесу образовања и васпитања односно у вези са њим, образују удружења или групе чије је деловање усмерено на кршење уставом, правилима међународног права и законом зајемчених слобода и права или на изазивање националне, расне, верске и друге мржње, раздора или нетрпљивости, као и у свим другим случајевима када удруживање има за циљ вршење дискриминације.

Говор мржње

Члан 10.

Говор мржње, у смислу овог правилника, је сваки облик изражавања идеја, информација и мишљења којима се подстиче дискриминација, мржња и насиље против ученика или групе ученика у Дому, односно ма ког другог лица због његовог личног свойства, а које је у вези са васпитно-образовном процесом или радом Дома, а нарочито:

- 1) исписивање порука или симбола на објектима Дома или у његовом непосредном окружењу којим се подстиче на дискриминацију, мржњу или насиље према ученицима у васпитно-образовном процесу,
- 2) коришћење уџбеника и других наставних средстава (у даљем тексту: уџбеник), часописа, јавних гласила и других публикација, интернет сајтова и других средстава комуникације, на скуповима и јавним местима у васпитно- образовном процесу који у себи садрже поруке дискриминације, мржње или насиља,
- 3) коришћење других садржаја у васпитном раду који негативно и у омаловажавајућем значењу говоре о ученику или групи ученика с обзиром на њихово лично својство,

4) јавно изношење од стране учесника у васпитно-образовном процесу идеја, информација и мишљења којим се позива на неједнак третман или насиље према било ком ученику или групи ученика с обзиром на њихово лично својство.

Узнемирање и понижавајуће поступање

Члан 11.

Узнемирање и понижавајуће поступање постоји када су учесници у васпитно-образовном процесу, од стране других учесника у васпитно-образовном процесу, односно трећих лица, услед свог личног својства, изложени дискриминаторском поступању, које има за циљ или представља повреду достојанства и којим се ствара осећај понижености, узнемирености или одбачености, шири страх или непријатељство, односно ствара понижавајуће и увредљиво окружење, а нарочито:

1) коришћењем погрдних имена, надимака и стереотипа којима се вређа њихово достојанство на основу личног својства,

2) излагањем подсмеху постигнућа учесника у васпитно-образовном процесу, а нарочито ученика,

3) излагањем подсмеху физичког изгледа, социјалног порекла, рода, пола, сексуалне оријентације, односно било ког другог личног својства ученика у васпитно-образовном процесу,

4) јавним понижавањем и претњом примене непримерених казни и санкција према ученицима и другим учесницима у васпитно-образовном процесу,

5) дискриминаторским поступањем којим, супротно закону, долази до узнемирања или понижавајућег поступања према ученицима у васпитно-образовном процесу.

III ПОСЕБНИ СЛУЧАЈЕВИ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Посебни случајеви дискриминације

Члан 12.

Посебни случајеви дискриминације су дискриминација у:

1) остваривању исхода и стандарда васпитно-образовног рада,

2) остваривању права на смештај, исхрану и васпитни рад,

3) употреби језика и писма,

4) обезбеђивању безбедности ученика и других учесника у Дому,

5) поштовању правила понашања у Дому;

- 6) планирању и програмирању васпитно-образовног рада,
- 7) реализацији васпитно-образовног рада,
- 8) руковођењу и организовању рада (у даљем тексту: управљању) Домом,
- 9) поштовању права ученика и других учесника у васпитно-образовном процесу,
- 10) прикупљању и употреби података о ученицима, родитељима, старатељима и запосленима када то законом или подзаконским актом није предвиђено,
- 11) запошљавању и поступању према запосленима у Дому,
- 12) другим областима од значаја за васпитно-образовни рад у Дому.

Дискриминација у остваривању стандарда и исхода васпитања и образовања

Члан 13.

Дискриминација у оквиру остваривања исхода и стандарда васпитно-образовног рада постоји ако се:

- 1) за ученика или групу ученика услед њиховог личног својства очекује да не достигну стандарде и исходе васпитно-образовног рада, већ се критеријуми према њима неоправдано и унапред снижавају,
- 2) не обезбеђују услови који би омогућили сваком ученику да без обзира на лично својство оствари стандарде и исходе васпитно-образовног рада, а нарочито ако се користе разноврсне активности прилагођене потребама ученика с обзиром на њихово лично својство,
- 3) ученику, услед личног својства, ускраћује додатна васпитно-образовна подршка, односно индивидуализовани рад,
- 4) на друге начине врши дискриминација у оквиру остваривања општих исхода и стандарда васпитно-образовног рада .

Дискриминација у области употребе језика

Члан 14.

Дискриминација у области употребе језика постоји ако се неоправдано и супротно закону:

- 1) припадницима националних мањина онемогућава учење српског језика као не матерњег,

2) способности ученика, њихов напредак у учењу и развоју процењују на језику који им није матерњи, односно који не познају доволно и када се на основу тих процена доносе закључци који могу да имају негативне последице за њихово даље образовање,

3) на други начин посредно или непосредно врши дискриминација ученика у употреби језика у васпитно-образовном раду.

Дискриминација у области обезбеђивања безбедности ученика, запослених и трећих лица

Члан 15.

Дискриминација у области обезбеђивања безбедности ученика, запослених и трећих лица, постоји ако Дом, супротно забрани насиља, злостављања и занемаривања утврђеној законом, с обзиром на лично својство ученика, запосленог и трећих лица, не обезбеђује исти ниво безбедности свим ученицима, родитељима, односно старатељима и запосленима и трећим лицима у време боравка у Дому и у току свих активности које Дом организује.

Дискриминација у области поштовања правила понашања у установи

Члан 16.

Дискриминација у области поштовања правила понашања у Дому постоји, ако се:

1) правила понашања у Дому доносе без учешћа представника ученика, родитеља, односно старатеља и запослених, с обзиром на њихово лично својство,

2) правила селективно примењују или не важе једнако за све, односно када су ученици односно група ученика на основу њиховог личног својства чешће подвргнути санкцијама,

3) правилима понашања у Дому толеришу неприхватљива понашања према ученицима или групи ученика на основу њиховог личног својства,

4) на друге начине неоправдано прави разлика у поштовању правила понашања у Дому, с обзиром на лично својство ученика, родитеља, односно старатеља, запослених и трећих лица.

Дискриминација у области планирања и програмирања васпитно-образовног рада и доношења васпитно-образовног програма рада

Члан 17.

Дискриминација у области планирања и програмирања васпитно-образовног рада и доношења програма васпитно-образовног рада постоји, ако се:

1) годишњим програмом рада, развојним планом васпитно-образовне установе или програмом васпитног рада не планира обезбеђивање остваривања специфичних потреба, ученика и родитеља, односно старатеља,

2) ученици и родитељи, односно старатељи, припадници осетљивих друштвених група нису пропорционално свом броју укључени у развојно планирање, само вредновање и вредновање рада Дома и реализацију васпитно-образовног рада и других активности кроз тела предвиђена законом као што су орган управљања, ђачки парламент у Дому,

3) годишњи план рада, развојни план Дома, не одражава специфичности локалне заједнице, а посебно услове у којима живе ученици припадници осетљивих друштвених група,

4) кроз планове рада промовишу вредности културе припадника већинског или највише заступљеног становништва, док се остале занемарују или ниподаштавају,

5) на друге начине врши дискриминација у планирању и програмирању васпитно-образовног рада и доношењу програма васпитно-образовног рада.

Дискриминација у спровођењу васпитно-образовног процеса

Члан 18.

Дискриминација у спровођењу васпитно-образовног процеса, односно при реализацији слободних активности постоји, ако се:

1) приликом реализације васпитно-образовног процеса не уважавају индивидуална знања, способности и предзнања ученика, с обзиром на његово лично својство, а посебно ученика из осетљивих друштвених група,

2) запослени у Дому не реагују једнако или неоправдано праве разлику поводом изостанка ученика са учења и слободних активности, или им је такво понашање ученика пожељно и прихватљиво, односно ако такво понашање ученика толеришу, с обзиром на њихову припадност или не припадност одређеној групи или то чине с обзиром на ма које друго лично својство,

3) ученик не похвальује, односно не награђује и не промовише његово изузетно постигнуће или напредак због припадности односно не припадности одређеној групи, односно с обзиром на његово лично својство,

4) ученици, а нарочито ученици из осетљивих друштвених група неоправдано искључују из рада вршњачких група или ученичких организација или ако се укључују у њих, али им се не обезбеђује суштинска равноправност са другим члановима групе или организације, услед свог личног својства,

5) ученик, с обзиром на лично својство, а нарочито услед припадности одређеној друштвеној групи или услед социјалног порекла или материјалног стања искључује из васпитно образовног рада, слободних активности, а нарочито ако им је ограничен приступ секцијама и другим активностима у Дому

6) у спровођењу васпитно-образовног процеса, вредности заједнице из којих деца, ученици или родитељи, односно старатељи долазе, извргавају подсмеху,

омаловажавању или посматрају као мање вредне у односу на вредности културе припадника већинског становништва и заједнице,

7) на друге начине врши дискриминација у спровођењу васпитно-образовног процеса.

Сегрегација као посебно тежак случај дискриминације у спровођењу васпитно-образовног процеса

Члан 19.

Сегрегација као посебно тежак случај дискриминације у спровођењу васпитно-образовног процеса постоји, ако:

1) се деца, односно ученици у Дому или у вези са радом Дома, услед свог личног својства, неоправдано одвајају од друге деце, односно ученика,

2) се образују засебна васпитне групе из разлога који није у складу са законом,

3) у групи, или Дому структура деце, односно ученика, у погледу припадности различитим етничким и другим осетљивим групама драстично одступа од структуре деце, односно ученика са подручја установе, осим уколико је то последица специфичности установе у складу са законом.

Дискриминација у области управљања

Члан 20.

Дискриминација у области управљања установом постоји ако:

1) су ученици, родитељи, старатељи или васпитачи, као припадници осетљивих друштвених група или услед другог личног својства искључени из рада стручних и органа управљања установе, односно из тимова за планирање и реализацију стратешких докумената установе, односно нису заступљени сразмерно свом броју,

2) на друге начине врши дискриминација у управљању установом.

Дискриминација у области поштовања права детета, односно ученика

Члан 21.

Дискриминација у области поштовања права детета, односно ученика у образовању, постоји ако се деци, односно ученицима на основу личног својства:

1) неоправдано ускраћује законом загарантовано право на партиципацију и давање мишљења и предлога стручним органима, органу управљања и директору, о мерама безбедности ученика, годишњем плану васпитног рада, развојном плану и другим питањима предвиђеним законом,

2) неоправдано ускраћују или им се од стране запослених или трећих лица у установи не пружа заштита у остваривању других права ученика која се односе на образовање и васпитање или су у вези са образовањем и васпитањем, а проистичу из закона и међународних докумената који се односе на права детета и ученика,

3) на друге начине крше права детета, односно ученика у васпитно-образовном процесу.

Дискриминација у области обраде нарочито осетљивих података о деци, ученицима и другим учесницима у систему образовања и васпитања

Члан 22.

Дискриминација у области обраде нарочито осетљивих података о ученицима, родитељима, односно старатељима или другим учесницима у систему васпитног рада, када руковалац незаконито прикупља или користи такве податке у циљу довођења у неравноправан положај ученика, родитеља, односно старатеља или учесника у систему васпитно-образовног рада, с обзиром на њихово лично својство, а нарочито ако се такви подаци користе за неједнак третман ученика, родитеља, односно старатеља или учесника у систему васпитно-образовног рада Дома.

Дискриминација у области рада и запошљавања у установи

Члан 23.

Дискриминација у области рада и запошљавања у установи постоји ако се у установи неоправдано нарушавају једнаке могућности лица за запошљавање и уживање под једнаким условима свих права из области рада запослених у установи, с обзиром на лично својство тог лица, а нарочито ако се на основу личног својства лица уводе додатни услови за запошљавање у установи, односно уколико се услед личног својства запосленог у установи онемогућава његово право на стручно усавршавање и напредовање под једнаким условима или његово право да под једнаким условима учествује у раду стручних и органа управљања установе.

Заштиту од дискриминације у области рада и запошљавања у установи из става 1. овог члана, ужива лице у радном односу у установи, лице које обавља привремене и повремене послове или послове по уговору о делу или другом уговору у установи.

Дужност и одговорност учесника у васпитно-образовном процесу у вези са забраном дискриминације

Члан 24.

Сви учесници у васпитно-образовном процесу дужни су да поштују забрану дискриминације у образовању и васпитању утврђену законом и овим правилником, те да се у васпитно-образовном процесу уздрже од свих аката чињења или не чињења који могу да доведу до кршења забране дискриминације.

Запослени, директор и трећа лица имају обавезу да препознају и надлежним државним органима пријаве све случајеве дискриминације као и да предузму све друге радње и мере прописане законом.

Завршна одредба

Члан 25.

Овај правилник ступа на снагу даном доношења.

